

Datum
2021-04-20

 Reg.nr
411-00087-21

Bedömargruppens bedömningar

Lärosäte	Huvudområde/examen	ID-nr
Uppsala universitet	Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet samhällskunskap	A-2021-02-5038

Bedömning av utvalda bedömningsområden

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Förutsättningar

Bedömning i den tidigare utvärderingen: *Inte tillfredsställande*

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömargruppens yttrande:

"Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Förutsättningar vara inte tillfredsställande. Bedömargruppen anser att lärosätet har en acceptabel bemanning inom UVK, med en handfull lärare med större omfattning undervisning. Personalen är huvudsakligen tillsvidareanställd, vilket bidrar till stabilitet och kontinuitet. Flertalet lärare har dock en mindre mängd undervisningstid i utbildningen, emellanåt bara en eller ett par procent av en heltidstjänst. Bedömargruppen ser en risk att utbildningen, kan upplevas som splittrad och att det kan vara svårt att säkerställa progressionen. Bedömargruppen ser också positivt på att majoriteten av lärarna har en lärarexamen och är disputerade, främst i didaktik, men också i till exempel historia, utbildningssociologi eller specialpedagogik. En resurs är de adjungerade adjunkterna i form av yrkesverksamma ämneslärare. När det gäller personalen inom inriktningen samhällskunskap är antalet lärare och deras vetenskapliga och pedagogiska ämneskompetens adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt. Däremot är den ämnesdidaktiska kompetensen inte tillfredsställande kompetensmässigt. Till stor del är det en verksam gymnasielärare som ensam ansvarar för det yrkesrelaterade innehållet och för ämnesdidaktiken. Lärosätet har brister i den professionsrelaterade kompetensen, som de själva är medvetna om. Lärosätet har planer på att anställa ytterligare en adjungerad adjunkt, för att öka professionskompetensen i utbildningen. På både kort och lång sikt måste den vetenskapligt ämnesdidaktiska kompetensen stärkas vid lärosätet, för att studenterna ska få den kompetens som behövs för att verka som samhällskunskapslärare. Utbildningsmiljön är inte tillfredsställande enligt bedömargruppen till följd av att den vetenskapligt ämnesdidaktiska miljön brister. Det finns enligt självvärderingen en tydlig koppling inom UVK mellan olika forskningsprojekt och kurser vilket bidrar till en god utbildningsmiljö. Lärare som är aktiva forskare inom områden som är centrala för utbildningen deltar på kurserna, vilket ger goda förutsättningar för en forskningsanknuten undervisning. Det framkommer däremot i intervjun att kopplingen mellan den forskning som bedrivs och utbildningen inte är tillräckligt tydlig för studenterna och bedömargruppen uppmanar lärosätet att se över hur man synliggör att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning. För inriktningen samhällskunskap bottenar lärarna i en vetenskaplig miljö på ämnesnivå där de bedriver forskning inom ämnesområden som har betydelse för samhällskunskapsämnet vid lärosätet. De flesta lärare, framför allt inom statsvetenskap, är ansvariga för kurser som har koppling till deras egna forskningsområden. Det finns också en koppling mellan studenternas val av ämnesområden under det självständiga arbetet och den forskning som bedrivs vid lärosätet. Lärosätet håller på att bygga upp en mer yrkesinriktad miljö, bland annat genom

ett nätverk med samhällskunskapslärare i Uppsala kommun. Den vetenskapligt ämnesdidaktiska miljön har däremot brister, eftersom det saknas disputerade lärare inom forskningsfältet. Fakulteten för utbildningsvetenskaper har därför gjort särskilda satsningar på ämnesdidaktisk kompetensutveckling under de senaste åren. Syftet med satsningarna är att stärka den ämnesdidaktiska forskningsbasen bland annat i lärarprogrammen. Utöver detta har fakulteten för utbildningsvetenskaper under 2018 erbjudit en kurs i ämnesdidaktik, som har genomförts av bland annat lärare som finns på de institutioner som ger lärarutbildningen. I intervjuerna med lärarna framkommer att det är några enstaka lärare som har genomfört kurserna. Bedömaregruppen ser de här insatserna från lärosätet som ett steg i rätt riktning, men att detta fortfarande är ett utvecklingsområde som måste åtgärdas."

Uppföljning av bedömningsområdet Förutsättningar

Bedömning i uppföljningen: Tillfredsställande

Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Sammanvägd bedömning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i den tidigare utvärderingen: Inte tillfredsställande

I den tidigare utvärderingen framgår följande av bedömaregruppens yttrande:

"Sammanvägt bedöms bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat vara inte tillfredsställande.

Målet om ämneskunskaper för yrkesutövningen, inbegripet aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete, uppfylls. Lärosätet visar ett genomtänkt upplägg och en progressionstanke i sin självvärdering, där de första blocken ger bredd medan de senare blocken fördjupar kunskaperna. Bedömaregruppen noterar däremot svagheter i en uttalad medvetenhet om delarna och deras relation till en helhet. Det finns till exempel ingen förklaring till att fördjupningen bara sker i statsvetenskap eller sociologi.

Bedömaregruppen saknar också till viss del ett resonemang om hur lärosätet ger studenterna möjligheter att få insikt i forsknings- och utvecklingsarbete. Bedömaregruppen anser sammantaget att utbildningen, trots vissa svagheter, i sin helhet möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet om vetenskapsteori och forskningsmetoder samt relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet är uppfyllt, genom att utbildningen i vetenskaplig teori och metod har förstärkts genom införandet av en särskild kurs under termin 7. Lärosätet visar på flera exempel på inslag i kurser, både UVK och VFU, som fokuserar på relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen. Bedömaregruppen uppmanar lärosätet att säkerställa att det tydligt framgår i de nya kursbeskrivningarna hur kvantitativa och kvalitativa metoder ska behandlas och examineras. Studenterna får kunskaper om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa metoder under sin utbildning även inom inriktningen samhällskunskap. Bedömaregruppen rekommenderar däremot att lärosätet framöver utvecklar hur de i ämnet samhällskunskap arbetar med relationen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Bedömaregruppen anser sammantaget att utbildningen i sin helhet möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet om att kritiskt och självständigt tillvarata och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat är uppfyllt genom att lärosätet beskriver flera kurser, både UVK och VFU, som fokuserar på förmågan att tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras

Datum
2021-04-20Reg.nr
411-00087-21

erfarenheter samt relevanta forskningsresultat. Föreläsningar följs exempelvis upp av vetenskapliga samtal på seminarier med hjälp av instuderingsfrågor. Denna typ av moment finns i alla kärnans kurser. Lärosätets självständiga arbeten styrker i stort att målet nås, även om arbetena skiftar i kvalitet. Lärosätet använder sig i hög grad av seminarieformen för att träna studenterna att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över ämnesinnehåll, och i den senare delen av ämnesutbildningen också av forskningsresultat. Detta gäller även ämnesdidaktiken, där det finns ett exempel som beskriver hur studenterna får lyfta fram positiva erfarenheter i ett seminarium efter genomförd VFU.

Målet att tillämpa didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik uppfylls inte. Lärosätet fokuserar på ett ändamålsenligt sätt både inom UVK och VFU, på förmågan att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande. Utöver dessa kurser nämns också den ämnesdidaktiska utbildningen som studenten får i ämnet. Bedömargruppen ser dock en utmaning i att ämnesdidaktiken skiljer sig åt mellan ämnen, och att det därför kan vara svårt att få till en bra progression när studenterna inte har samma förkunskaper. Ämnesdidaktiken har ett marginellt utrymme inom inriktningen samhällskunskap där studenterna endast får 7.5 högskolepoäng ämnesdidaktik i sin utbildning, och den ger också ett plottrigt intryck där den röda tråden och progressionen har brister. Enligt bedömargruppen så har utbildningen därför brister i ämnesdidaktiskt innehåll. Trots att UVK bidrar till måluppfyllelse anser bedömargruppen att bristerna inom inriktningen samhällskunskap är så omfattande att utbildningen i sin helhet inte möjliggör och säkerställer måluppfyllelse.

Målet att utveckla undervisning och pedagogisk verksamhet i syfte att stimulera varje elevs lärande uppfylls genom kurserna Mångfald och lärande och Specialpedagogik inom UVK. I den reviderade programstrukturen har den första kursen utgått, men under intervjuerna framkommer att det innehåll som fanns i kursen i stället ska genomföras som en strimma, utspridd över flera kurser. I utbildningen får studenterna en förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra och utveckla undervisningen och den pedagogiska verksamheten. Studenterna examineras under VFU:n genom skriftliga auskultations- och praktikrapporter, kopplade till ämnet, samt genom omdöme från besökande universitetslärare och VFU-handledare.

Målet för bedömningar utifrån relevanta aspekter och hållbar utveckling uppfylls genom att lärosätet beskriver flera kurser med teman som knyter an till målet. Ett exempel är kursen Ledarskap, där konventionerna om mänskliga rättigheter och barnens rättigheter enligt barnkonventionen behandlas och där lärares juridiska rättigheter och skyldigheter diskuteras.

Lärosätet bedriver ett medvetet jämställdhetsarbete ur flera perspektiv, till exempel rekrytering, bemanning, kursplaner, schemaläggning och kurslitteratur. Perspektivet ingår i flera kurser, både inom UVK och VFU. I ämneskurserna får studenterna kunskaper om jämställdhetsperspektivet på ett tydligt sätt.

Det finns på lärosätet ett fungerande system av utvärderingar där återkoppling sker till relevanta intressenter, till exempel studenter, institutioner och VFU-samordnare. Ett gott exempel är den externa utvärdering som genomfördes för ett par år sedan och som visade på ett behov av en översyn av hela UVK och en tydligare överensstämmelse mellan utbildningens olika delar. Lärosätet har planer på att be om systematiska studentåterkopplingar på de inledande kurserna i samhällskunskap, men beskrivningar av systematisk uppföljning och hur detta eventuellt omsätts i åtgärder saknas vad gäller inriktningen samhällskunskap. Lärosätet brister i sin beskrivning av hur de konkret arbetar i ämnet samhällskunskap med att studenterna ska slutföra sin utbildning inom planerad studietid. I självvärderingen hänvisar lärosätet visserligen till det stöd som finns på program- och lärosätetsnivå, men det finns ingen redogörelse av vilken roll samhällskunskapsämnet har i sammanhanget. Bedömargruppen rekommenderar lärosätet att se över frågan om återkoppling vad

gäller inriktningen samhällskunskap men gör ändå bedömningen att lärosätet uppnår en tillräcklig nivå."

Uppföljning av bedömningsområdet Utformning, genomförande och resultat

Bedömning i uppföljningen: *Tillfredsställande*

Lärosätets analys av orsakerna till den ifrågasatta kvaliteten bedöms som tillfredsställande och de åtgärder som redovisas i åtgärdsredovisningen bedöms som rimliga och ändamålsenliga.

Sammantaget anser bedömarna att de vidtagna åtgärderna ger tillräckliga förutsättningar för att lärosätet ska kunna säkra hög kvalitet i utbildningen.

Bilaga 2

Lärosätets åtgärdsredovisning

UPPSALA
UNIVERSITET

UFV 2021/126

Åtgärdsredovisning

Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i
undervisningsämnet samhällskunskap

Uppsala universitet
2021-02-16

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Åtgärdsredovisning vid uppföljning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå

Lärosäte: Uppsala universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i gymnasieskolan i undervisningsämnet:
[SAMHÄLLSKUNSKAP]

Bedömningsområde: Förutsättningar

Förutsättningar

Brister med avseende på följande bedömningsgrunder:

Personal: Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga, professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Utbildningsmiljö: Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Analys av brister

Personal

Efter analys av bedömargruppens utlåtande konstaterar Uppsala universitet att det inte är tillfredsställande att den utbildning i ämnesdidaktik som ges, utförs antingen av adjungerade adjunkter utan vetenskaplig kompetens inom samhällsvetenskaplig ämnesdidaktik eller av disputerade lärare utan kompetens inom de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik. Initiativ har tidigare tagits för att fortbilda universitetslärare inom ämnesdidaktik, men dessa har inte varit tillräckliga för att uppväga denna brist.

Utbildningsmiljö

Den brist på ämnesdidaktisk vetenskaplig miljö vid de institutioner som medverkar i utbildningen (som påpekas av bedömargruppen) får återverkningar på ämneslärarutbildningen i form av en bristande ämnesdidaktisk forskningsanknytning inom programinriktningen. Även om huvuddelen av lärarna är väl insatta i forskning inom sina respektive ämnen och kan anknyta till den i sin undervisning, finns brister i sambanden mellan forskning och yrkespraktik, vilket också påpekas av bedömargruppen.

Åtgärder

Genom rekryteringar och förstärkt infrastruktur avseende ämnesdidaktisk forskningsmiljö har den ämnesdidaktiska kompetensen förstärkts. Under rubrikerna *Personal* och *Utbildningsmiljö* nedan beskrivs dessa förstärkningar mer ingående.

Personal

När det gäller den undervisande personalens ämnesdidaktiska och professionsinriktade kompetens har flera förändringar genomförts. I stället för att använda disputerad personal utan ämnesdidaktisk kompetens och en adjungerad adjunkt med ansvar för den professionsinriktade delen kommer undervisningen i ämnesdidaktik främst bedrivas av disputerad personal med ämnesdidaktisk inriktning (för detaljer, se lärarlista, bilaga 2). Lärosätet kommer dels använda sig av befintliga lärare med ämnesdidaktisk kompetens från det aktuella fältet vid Institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier (EDU), Thomas Nygren, Malin Tvärnåa och Janne Holmén, dels av en nyrekrytering vid samma institution, Stefan Bengtsson (universitetslektor i didaktik med inriktning mot samhällskunskap). Genom att universitetslärare med vetenskaplig kompetens i samhällskunskapsdidaktik undervisar på kurserna blir förutsättningarna avsevärt bättre för att ge studenterna en vetenskaplig grund i undervisningen. En universitetslärare (Malin Tvärnåa) med samhällskunskapsdidaktisk forskarutbildning och lång erfarenhet som yrkesverksam lärare har varit delaktig i översyn och revidering av den ämnesdidaktiska undervisningen och kursupplägget vid ansvariga institutioner.

I de ämnesdidaktiska delarna av utbildningen kommer personal utan vetenskaplig ämnesdidaktisk kompetens undervisa i begränsad utsträckning. Den sårbarhet som påpekas i yttrandet med en gymnasielärare som ensam ansvarig för en stor del av ämnesdidaktiken ersätts av en struktur för samhällskunskapsdidaktisk undervisning där disputerade samhällskunskapsdidaktiker har huvudansvaret för undervisningen (utöver Nygren och Bengtsson, även Malin Tvärnåa och Janne Holmén) i nära samarbete med samhällskunskapslärare vid flera skolor.

Kopplingen mellan ämnesdidaktik och yrkesrelaterad kunskap förstärks genom att de ämnesdidaktiska delarna av utbildningen främst bemannas av personal med erfarenheter från egen undervisning i och/eller forskning om samhällskunskap i skolan. Thomas Nygren, docent och universitetslektor i didaktik med egen forskning i samhällskunskapsdidaktik och med 15 års erfarenhet som lärare på gymnasienivå i samhällskunskap och historia, kommer att undervisa på moment i direkt anslutning till sin kompetens, till exempel klassrumsforskning som rör olika sätt att undervisa om mänskliga rättigheter, digital källkritik och nyhetsmedier. Malin Tvärnåa, disputerad i samhällskunskapsdidaktik och med 13 års erfarenhet som gymnasielärare i samhällskunskap kommer hålla i undervisning om kritiskt granskande resonemang om samhällsfrågor som rör omtvistade idéer som rättvisa, makt, jämställdhet, utveckling av undervisning för utveckling av samhällsanalytisk förmåga samt användande av visuella representationer i samhällskunskap. Stefan Bengtsson, docent i didaktik och universitetslektor i samhällskunskapsdidaktik, ansvarar för undervisning om hållbar utveckling och kontroversiella frågor. Janne Holmén, docent i historia och universitetslektor i utbildningshistoria, bedriver forskning inom samhällskunskap i ett VR-projekt

med inriktning mot läromedelsanalys i samhällskunskap, vilket är ett område han kommer att undervisa inom.

Befintliga strukturer för att ge studenterna möjligheter att praktisera kunskaper och färdigheter i metodik förstärks genom ett nära samarbete med lärare och skolor i närområdet. En förutsättning för detta är Uppsala universitet knutit till sig särskilda partnerskolor. En organisationsmodell för partnerskolor fastställdes av fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper den 23 januari 2020 och ett samarbetsavtal fastställdes av samma organ den 10 december samma år. Detta samarbete förstärks ytterligare via regelbundna möten mellan lärare och lärarutbildare vid universitetet. I samarbetet ingår forskningscirklar knutna till pågående projekt och lärarfortbildning under ledning av Nygren, Tväråna och Bengtsson.

Utbildningsmiljö

Bristerna i den vetenskapliga ämnesdidaktiska miljön åtgärdas genom ovan nämnda nyrekrytering av en universitetslektor, vilken tillsammans med befintlig disputerad personal med inriktning mot samhällsvetenskapsdidaktik fått ansvar för uppbyggnaden av en forskningsmiljö med särskilt fokus på de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik. Forskningsmiljön länkas till en befintlig forskningsmiljö i ämnesdidaktik – Studies of Comparative Didactics (SCOD), där forskning om angränsande skolämnen, såsom historia, geografi, svenska och naturvetenskap, bedrivs och diskuteras. Den samhällsvetenskapliga didaktiken är också en del av Uppsala transdisciplinära seminarium i lärande och hållbar utveckling (TRUST), där samhällskunskapsdidaktiska miljöfrågor ofta står i centrum, och forskningsnoden GLOC, där forskare studerat och diskuterat undervisning för globalt medborgarskap (Global Citizenship Education), varvid inte minst undervisning för mänskliga rättigheter har utforskats.

För att stärka de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktiska förutsättningar görs även en särskild och långsiktig satsning med start under hösten 2020 för att skapa ett nätverk för de humanistiska och samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik. Fakultetsnämnden för utbildningsvetenskaper avsätter medel för nätverket från och med höstterminen 2020 genom beslut den 19 mars 2020. Inom detta nätverk arrangeras forskningsseminarier, vilka kombineras med forskningscirklar tillsammans med yrkesverksamma lärare i samhällskunskap. Denna satsning omfattar alla skolor som i dagsläget tar emot VFU-studenter. Det befintliga nätverket med lärare i samhällskunskap som varit involverade i de ämnesdidaktiska delarna av ämneslärarutbildningen breddas och förstärks härigenom. Genom samarbete med skolorna prövas erfarenheter av praktisk forskning. Idag finns pågående forskning om digital källkritik som omfattar forskare med ämnesdidaktisk kompetens och lärare i samhällskunskap i hela Uppsala (finansierat av EU, Vinnova och Skolforskningsinstitutet) och kopplingar till ett nytt undervisningsutvecklande ULF-projekt om visuella representationer i samhällskunskap.

Nätverket som arbetar för att bygga en forskningsmiljö kring de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik syftar till att samla samhällskunskapsdidaktiker, religionsdidaktiker, historiedidaktiker och geografididaktiker. Förutom ansvariga Malin Löfstedt (religion) och Thomas Nygren (historia och samhällskunskap) har Malin Tväråna (samhällskunskap), Robert Thorp (historia) och Kajsa

Kramming (geografi) medverkat vid nätverkets möten. Gruppen har initierat ett forskningsprojekt i ämnesdidaktik med fokus på SO-lärarstudenters ämnesdidaktiska lärarkunskaper. En studie har initierats, där studenters uppfattningar av SO-ämnena i relation till deras kommande lärararbete undersöks. Resultatet kommer att användas som utgångspunkt för att identifiera särskilt angelägna kunskapsområden att fokusera på i samhällskunskapsdidaktiken.

Till forskningsmiljön knyts också andra lärare som undervisar lärarstudenter. Alla universitetslektorer och adjunkter som undervisar lärarstudenter i något SO-ämne bjuds in att delta i forskningsmiljöns verksamhet. De som undervisar lärarstudenter i de samhällsvetenskapliga ämnenas didaktik förväntas delta minst två gånger per termin. Genom den nystartade forskningsmiljön med tillhörande lärarnätverk skapas en seminarieverksamhet med en kärna bestående av forskare med särskild kompetens och intresse för SO-didaktik. Seminarieserien berör personal vid såväl EDU som övriga institutioner som medverkar i utbildningen. För att möjliggöra forskningsförankrad undervisning bjuds all personal som är verksam inom utbildningen på ämnesinstitutionerna in till seminarier.

Genom ovan beskrivna åtgärder vill lärosätet ge studenterna möjlighet att på ett bättre sätt se och förstå sambandet mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Disputerade ämnesdidaktiker får genom miljön även förutsättningar att samverka med universitetslektorer i statsvetenskap, sociologi, kulturgeografi, nationalekonomi och juridik för att möjliggöra en samsyn kring hur begreppen vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet kan tolkas och förstås inom ämnesstudierna i programmet.

Bedömningsområde: Utformning, genomförande och resultat

Utformning, genomförande och resultat

Brister med avseende på följande bedömningsgrund:

Mål 4: visar förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.

Analys av brister

Enligt Uppsala universitets analys har de ämnesdidaktiska inslagen i utbildningen, som under den undersökta perioden varit upplagda som en strimma genom samtliga fyra terminer av samhällsvetenskapliga ämnesstudier, inte hållit en tillräcklig hög nivå. Det finns brister med avseende på systematik och vetenskaplig koppling, vilket inneburit att det inte gått att säkerställa progressionen inom samhällskunskapsdidaktiken, något som också överensstämmer med bedömargruppens iakttagelser. Även bedömargruppens kritik att den senare delen av utbildningen innehåller för lite ämnesdidaktik, och att innehållet i den befintliga ämnesdidaktiska strimman är för allmänt hållen och teoretisk, med för få metodiska inslag, ligger i linje med den analys som Uppsala universitet gjort efter granskningen. Vid granskningens genomförande hade denna del av

utbildningen reformerats genom införandet av en mer koncentrerad strimma under de två första terminerna, något som bedömargruppen också anser vara ett steg i rätt riktning, men lärosätets egen analys, liksom bedömargruppens, är att detta inte varit tillräckligt för att åtgärda de problem med progression och sammanhållet fokus som utbildningen lider av.

Bedömargruppen påpekar även att en betydande del av de examensarbeten som skrivs med ämnesdidaktisk inriktning inte svarar mot den forskningsanknytning som krävs för ett ämnesdidaktiskt självständigt arbete. Lärosätets analys av detta är att de institutioner som anordnat denna del av utbildningen haft en alltför vid syn på vad som kan betraktas som en uppsats med ämnesdidaktisk inriktning, vilket hänger ihop med den tidigare påpekade bristen på kompetens inom samhällskunskapsdidaktik hos de undervisande lärarna.

Åtgärder

Åtgärderna är genomgripande och innefattar: det samhällskunskapsdidaktiska utbildningsinnehållet i sig, den samhällskunskapsdidaktiska utbildningsprogressionen, förbättringar för att säkerställa önskad kvalitet i självständiga arbeten med revideringar av kursinnehåll i befintliga teori- och metodkurser, skapandet av en ny kurs i teori och metod i samhällskunskapsdidaktik samt en ny kursplan för ett ämnesdidaktiskt självständigt arbete.

Åtgärderna syftar till att ge studenterna möjlighet att under hela utbildningen studera och fördjupa sig i ämnesdidaktiskt förankrad praktisknära forskning genomförd främst av lärare som är disputerade i ämnesdidaktik. Detta innebär för det första att ämnesdidaktik introduceras tidigt i utbildningen, för det andra att det även finns ämnesdidaktik under den senare delen av utbildningen samt för det tredje att lärosätet skapar förutsättningar för studenterna att skriva ämnesdidaktiska självständiga arbeten av hög kvalitet.

Lärosätet har vidtagit åtgärder och skapat en ny programstruktur med utvecklat och nytt innehåll, för att studenterna tidigt i utbildningen ska få kvalificerad undervisning i ämnesdidaktik med koppling till sina ämnesstudier. De ämnesdidaktiska inslagen leds företrädesvis av disputerad personal inom samhällskunskapsdidaktik. Detta för att säkerställa kvalitet i dess utformning, genomförande och resultat.

Den ämnesdidaktiska strimman i utbildningens tidigare del (termin 1 och 2) har utvecklats innehållsmässigt och minskats något i omfattning till 5 hp. I utbildningens senare del (termin 3) har en ny kurs i samhällskunskapsdidaktik om 7,5 hp samt en ny kurs i vetenskapsteori och forskningsmetoder i samhällskunskapsdidaktik om 7,5 hp införts. Kurserna ersätter metodkurser om 15 hp som studenterna tidigare läste inom fördjupningsämnet sociologi eller statskunskap.

Vidare har det självständiga arbete som studenterna skriver gjorts om till ett ämnesdidaktiskt arbete med ny kursplan. Inslag i befintlig metod- och teorikurs på den utbildningsvetenskapliga kärnan samt inslag under studenternas ämnesspecifika VFU har också utvecklats för att stödja det självständiga arbetet.

Ämnesdidaktiska moment tidigt i utbildningen

Befintlig ämnesdidaktisk strimma med ämnesdidaktiska inslag i kurserna *Statskunskap 15 hp*, *Nationalekonomi 15 hp*, *Sociologi 15 hp*, *Kulturgeografi 7,5 hp* och *Juridik 7,5 hp* har reviderats av befintliga lärare på kurserna tillsammans med samhällskunskapsdidaktiker. De samhällskunskapsdidaktiska inslagen under utbildningens tidigare del leds nu främst av disputerad personal inom ämnesdidaktik (Nygren och Tväråna), för att säkerställa kvalitet i dess utformning, genomförande och resultat. Omfattningen av strimman har minskas från 7,5 till 5 hp, samtidigt som 15 hp samhällskunskapsdidaktik lagts till senare i utbildningen. Att strimman tidigare var för svagt förankrad i samhällskunskapsdidaktisk forskning och lärarpraktik har åtgärdats genom att varje delmoment nu innehåller moment från praktiktäna forskning med direkt anknytning till ämnesområdet, till exempel används aktuell forskning om prisbildning i undervisningen under momentet i nationalekonomi, undervisningsforskning om demokratisk representation i statskunskap och provkonstruktion i kulturgeografi (för detaljer, se nya kursplaner i bilaga 3). Tidskrävande moment som auskultationer har flyttats till VFU-kursen, och egna projekt med planering och genomförande av egna planeringar förläggs till senare delar av utbildningen, då studenterna fått mer kunskaper i samhällskunskapsdidaktik att utgå ifrån. Den ämnesdidaktiska strimman omfattar 1,5 hp av kursen Statskunskap, 1 hp av kursen Nationalekonomi, 1,5 hp av kursen Sociologi och 1 hp av Kulturgeografi.

Ämnesdidaktiska perspektiv på och i juridik har flyttats från strimman till kursen i samhällskunskapsdidaktik där detta får mer utrymme. Förändringen innebär att studenterna får mer ämneskunskaper i juridik och bättre djup i de ämnesdidaktiska resonemangen kring juridik och rättvisa.

Ämnesdidaktiska moment senare i utbildningen

Den minskade poängvolymen i samhällskunskapsdidaktik från strimman kompenseras genom införandet av nya ämnesdidaktiska kurser under utbildningens senare del. Den nya kursen *Samhällskunskapsdidaktik, 7,5 hp* hålls även den av disputerade ämnesdidaktiker med forskning och erfarenhet knuten till skolpraktiken. Kursen förläggs till termin 3, vilket motiveras av att studenterna behöver ha tillräckliga ämneskunskaper för att medvetet kunna reflektera över dem och omforma dem till undervisning. Kursen syftar till att ge studenterna en förståelse för transformering av det ämnesdisciplinära innehåll de mött under utbildningens tidigare del, rörande samhällskunskapsämnetts beskaffenhet, legitimitet och samhällsfunktion. Kursen syftar också till att ge studenterna förståelse för specifika ämnesdidaktiska utmaningar som rör lärande och undervisning i ämnet utifrån centrala samhällskunskapsdidaktiska problem, teorier och modeller. På kursen används en del litteratur av universitetslärare som i nuläget är verksamma vid lärosätet (Nygren och Tväråna), vilket bidrar med ett tydligt fokus på praktiktäna forskning i samhällskunskapsundervisningen och erfarenhet knuten till skolpraktiken. Kursen innehåller också praktiska moment där ämnesdidaktiska utmaningar behandlas på ett aktivt sätt. Material som visat sig ha goda effekter på lärandet om till exempel mänskliga rättigheter, nyhetsgranskning, miljöproblem och frågor om fördelningspolitik lyfts fram i undervisningen på kursen. Materialen diskuteras och problematiseras också utifrån aktuell forskning.

Kursen i samhällskunskapsdidaktik har placerats i nära anslutning till en särskild teori- och metodkurs om 7,5 hp för blivande samhällskunskapslärare (för kursplan se bilaga 3), vilket bidrar till tydlig progression inom utbildningen. Denna kurs, *Vetenskapsteori och forskningsmetoder i samhällskunskapsdidaktik*, ger studenterna möjlighet att ytterligare fördjupa sig i det samhällskunskapsdidaktiska forskningsfältet och förbereder dem inför det självständiga arbetet med ämnesdidaktisk inriktning.

Innehållet i kursen *Vetenskapsteori och forskningsmetoder i samhällskunskapsdidaktik* kommer att knyta an till metoder från statsvetenskap och sociologi och ha ett särskilt ämnesdidaktiskt fokus som omfattar fallstudier och kvasiexperimentella metoder såsom designstudier och learning studies. Undersökande och undervisningsutvecklande forskningsteorier och metoder med fokus på samhällskunskapsdidaktik ges ett särskilt utrymme med tanke på lärarstudenternas självständiga arbeten. Kursen avslutas med en examination där studenten ska skapa en forskningsdesign för klassrumsstudier i samhällskunskapsdidaktik. Examinationen sker innan studenterna gör sin ämnesspecifika VFU, vilket gör att de får ett fokus på hur praktknära forskning kan se ut och användas innan de går ut på VFU med uppgift att genomföra undervisning på vetenskaplig grund.

De uppgifter som studenterna ges som en del av den ämnesdidaktiskt inriktade VFU-kursen har setts över för att få en tydligare ämnesdidaktisk inriktning, med fokus på att testa olika undervisningsupplägg, och göra delar av undervisningen beprövad. Detta upplägg förankras hos handledare genom erbjudande av kontinuerlig fortbildning när de väljer att ta emot VFU-studenter.

För att bidra till en bättre helhetssyn och stärka det samhällskunskapsdidaktiska innehållet i programmet skriver fortsättningsvis alla studenter ett ämnesdidaktiskt självständigt inom samhällskunskap, oavsett om de har sociologi eller statsvetenskap som fördjupningsområde (för kursplan se bilaga 3). För att de självständiga arbetena ska hålla god kvalitet har också innehållet i kursen *Vetenskaplig teori och metod* i den utbildningsvetenskapliga kärnan utvecklats till förmån för fler praktknära teorier och metoder för ämnesdidaktisk forskning. Denna kärnkurs fungerar i samklang med den nya kursen *Vetenskapsteori och forskningsmetoder i samhällskunskapsdidaktik* och tillsammans ger kurserna studenterna goda möjligheter att använda mer kvasiexperimentella och undervisningsutvecklande metoder. Detta stärker studenternas vetenskapliga grund och möjligheter att arbeta undervisningsutvecklande och att göra egna erfarenheter beprövade.

Den röda tråden genom hela utbildningen blir genom dessa förändringar att studenterna från början till slut får ta del av praktknära samhällskunskapsdidaktik inom sin utbildning. Efter de mindre ämnesdidaktiska inslagen under termin 1 och 2 bidrar kurserna i samhällskunskapsdidaktik samt teori och metod i samhällskunskapsdidaktik med viktiga perspektiv på forskning vilka studenterna sedan kan fördjupa sig i genom sitt självständiga arbete. I relation till andra kurser på programmet kommer samhällskunskapsdidaktiken att synliggöra ämnesspecifika aspekter vad gäller utbildningstraditioner och didaktik. Mer läroplansteoretiska perspektiv behandlas i en egen kurs inom den utbildningsvetenskapliga kärnan. Momenten i teori och metod planeras i relation till kursen *Vetenskaplig teori och metod* inom kärnan.

Programkommittén fattade beslut om nya och reviderade kursplaner med anledning av denna granskning vid sammanträdet den 26 januari 2021.